

Závěrečná evaluační zpráva projektu SEMAFOR

Název projektu	SEXuální a MrAvnostní činy: FORezní posuzování rizika (SEMAFOR)
Registrační číslo projektu	CZ.03.03.01/00/22_022/0001853
Příjemce	Národní ústav duševního zdraví (NUDZ)
Doba realizace projektu	01.07.2023 – 31.05.2024
Výstup Klíčové aktivity	Evaluační
Zpracoval	Mgr. Marek Navrátil (odborný garant projektu) a Mgr. Dominik Jozefík (interní evaluátor projektu)
Kontakt	Dominik.Jozefik@nudz.cz
Období zpracování	01.07.2023 – 31.05.2024
Tato verze je platná ke dni	23. 7. 2024

Úvod

Problematika sexuálně motivované trestné činnosti, zejména řízení práce s pachateli těchto činů, představuje značnou zátěž pro trestněprávní systémy mnoha zemí. Snahy o efektivní práci s pachateli, řešení recidivy a úsilí o úspěšnou rehabilitaci odhalených pachatelů dnes představují komplexní výzvy, které vyžadují řešení založená na důkazech. V tomto ohledu se jako perspektivní jeví rámec modelu Risk-Need-Responsivity (RNR; viz také Bonta & Andrews, 2007), který byl úspěšně implementován v několika zemích, včetně Kanady, Spojených států, Spojeného království, Austrálie, Nového Zélandu, Švédska, Německa a dalších (Duan et al., 2023).

Projekt SEMAFOR představoval inovativní iniciativu, jejímž hlavním cílem bylo prozkoumat aplikovatelnost a vytvořit strategický základ pro následnou implementaci modelu RNR v systému České republiky. Jelikož je implementace modelu RNR závislá na používání nástrojů pro hodnocení rizik v trestně právním systému, konkrétně byly v rámci pilotního testování použity dva nástroje: STABLE-2007 & ACUTE-2007 (Harris & Hanson, 2007) a Static-99R (Hanson & Thornton, 1999), které byly již úspěšně použity v inovativním projektu PARAFILIK (reg. č. CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_018/0011540).

Evaluace projektu SEMAFOR byla do projektového záměru zařazena jako nepovinná aktivita, jejímž cílem bylo vyhodnotit některé klíčové aspekty realizace. Díky zkušenostem z evaluací předchozích projektů se nám osvědčilo do realizačního týmu (RT) zařadit interního evaluátora, který měl na starost formulaci evaluačních otázek, nastavil strategii jejich vyhodnocování a poskytoval průběžnou formativní zpětnou vazbu. Společně s garantem projektu poté vyhodnotili celý proces řízení projektu a vypracovali tuto závěrečnou evaluační zprávu. Zaměřili jsme se přitom na hodnocení realizace projektu z hlediska plánů a předpokladů, úspěšnosti kanadské stáže (KA2), reflexe zjištění z realizovaných rozhovorů (KA3) a evaluaci školení pro odborníky ze zapojených institucí (KA4). Další formativní i sumativní reflexe jsme zahrnuli do povinné přílohy *Co jsme se v inkubaci naučili*, a proto se jim zde nebudeme blíže věnovat.

Procesní evaluace: předpoklady, plány, realizace

Projekt SEMAFOR byl realizován po dobu 11 měsíců (01. 07. 2023 - 31. 05. 2024), během kterých probíhaly práce na všech čtyřech klíčových aktivitách. S výjimkou KA2 pracovali členové RT na všech aktivitách v průběhu celé realizace projektu (viz Tabulka 1). Zpoždění oproti původnímu plánu vzniklo u KA1 a bylo způsobeno mj. komplexitou zkoumané problematiky a způsobem alokace práce, který celý proces tvorby rešerší pozdržel. I přesto se podařilo na konci projektu jednu z rešerší finalizovat a poslat do recenzního řízení v časopise *Criminal Justice and Behavior*; druhá rešerše byla také finalizována, ale příprava na publikaci v odborném žurnále proběhla až po skončení doby realizace.

I přes zpoždění v realizaci KA1 bylo možné využít jednotlivé identifikované studie pro lepší pochopení existujících nástrojů a jejich statisticko-technických vlastností a také pro porozumění možnostem aplikace na straně odborníků pracujících s pachateli SMTČ. Díky průběžným reportům autorských týmů obou rešerší pro ostatní členy RT bylo tedy možné průběžná zjištění promítat do aktivity KA4 v rámci přípravy odborných školení. Účast členů RT na výcvicích a kanadské stáži byla dalším důležitým vstupem pro KA3 a KA4—získané zkušenosti byly důležité pro úspěšné navázání spolupráce s jednotlivými institucemi (Policie ČR – PČR, Probační a mediační služba – PMS, Vězeňská služba – VS).

Komunikace s institucemi v rámci KA3 byla zahájena již na začátku realizace, byť intenzivnější fáze spolupráce ve formě rozhovorů se rozběhla až na podzim (3.-5. měsíc). V první fázi členové RT připravili strukturu rozhovoru, kterou vyhodnotili po provedení prvních 3 rozhovorů a upravili některé dílčí otázky. Kontakty s PMS, VS a PČR

byly udržovány po celou dobu realizace pro zajištění úzké a živé spolupráce s těmito identifikovanými institucemi, neboť tato spolupráce byla klíčová jak pro dosažení dílčích cílů projektu Semafor, tak pro současné nebo budoucí zavedení nástrojů RA. Co se týče KA4, již od začátku projektu členové týmu pracovali na evaluaci a plánovali školení určená pro úspěšnou adaptaci nástrojů do systému práce s pachateli. Největší penzum práce v této aktivitě nastalo až v posledních 4 měsících projektu, kdy proběhla jednotlivá školení a testování použití nástrojů. Oproti původním předpokladům však byly adaptace do procesních postupů jednotlivých organizací jen omezené: konkrétní použití jsme vyzkoušeli v rámci VS, cvičnou administraci v rámci školení PMS; v případě PČR bylo provedeno jen krátké školení, které neumožnilo vyzkoušení nástrojů v praxi jejich zaměstnanců¹.

Aktivita	Předpoklad trvání	Skutečnost	Poznámky k realizaci
KA1: Rešerše	1-3	1-11	Zpožděno kvůli komplexitě rešerše, množství studií a suboptimální alokaci práce
KA2: Výcvik a školení OT	1-5	1-5	V předpokládaném období proběhla školení členů týmu v administraci STABLE/Static a také stáž na Carleton University
KA3: Navázání spolupráce	1-11	1-11	Navazování spolupráce bylo postupné a reagovalo průběžně na zjištění předchozích klíčových aktivit; celkově proběhlo 11 rozhovorů se zástupci tří institucí
KA4: Adaptace, testování, evaluace	1-11	1-11	Podařilo se testovat použití nástrojů v kontextu VS a PMS a evaluovat poskytnutá školení. Snahy o širší adaptaci by však vyžadovaly delší časový horizont a zvýšení motivace zapojených aktérů

Tabulka 1. Plnění klíčových aktivit v průběhu realizace projektu SEMAFOR

¹ Detailní popis situace v jednotlivých institucích a zaznamenaných bariér širší implementace lze nalézt v dokumentu *Plán spolupráce*.

Celkově můžeme konstatovat, i přes počáteční částečné zpoždění KA1, že veškeré aktivity projektu proběhly v souladu s původním plánem. V průběhu realizace však nebylo možné naplnit všechny předpoklady v KA3 a KA4, neboť spolupráce se zapojenými institucemi byla v některých ohledech problematická². Tyto aktivity však ukázaly cestu, kterou bude potřeba proklesat pro budoucí úspěšnou adaptaci a implementaci RA nástrojů a modelu RNR v systému.

Hodnocení kanadské stáže (KA2)

Návštěva Ottawy v listopadu 2023 byla jedním z klíčových momentů realizace projektu, neboť umožnila načerpat inspiraci z vyspělého systému práce s pachateli sexuálně motivované trestné činnosti (SMTČ). Kladli jsme si však již dopředu otázku toho, jakým způsobem lze vyhodnotit dopady takové zahraniční stáže z hlediska naplňování cílů projektu.

V průběhu stáže měli dva členové realizačního týmu možnost setkat se se zástupci několika institucí, jejichž zaměstnanci přicházejí do přímého kontaktu s pachateli. Na tyto zaměstnance jsme měli předem připravenou strukturu otázek, prostřednictvím kterých jsme se snažili odpovědět na evaluační otázku, zda zahraniční stáž objasnila způsob a zkušenosti implementace a praktickou aplikaci nástrojů RA napříč zahraničním systémem trestní justice? Jedním ze způsobů vyhodnocení úspěšnosti návštěv je to, do jaké míry nám pomohly k osvětlení předem definovaných oblastí. Výsledky této analýzy demonstruje Tabulka 2, která obsahuje jednotlivé vymezené oblasti a jednotlivé instituce/odborníky, se kterými jsme měli možnost strávit čas.

² Setkali jsme se s omezenými možnostmi přinášet metodické změny v rámci PČR (resp. pomalost těchto procesů), personálními změnami na důležitém metodickém odboru soudního znalců na Ministerstvu spravedlnosti či nedostatečnou odezvou ze strany jednotlivých soudních znalců. Omezená doba realizace projektu nám neumožnila dotáhnout systémové změny ani na úrovni PMS a VS, kde však došlo alespoň k dílčímu pokroku v navázání spolupráce. Více informací o povaze a úskalích spolupráce s institucemi lze nalézt v dalším výstupu projektu – Plán spolupráce.

Oblast / Instituce	RCMP (policie)	CSC (vězeňství)	Public Safety (koordinace)	Parole Board (soud)	Carleton Uni (výzkumníci)
Vývoj nástrojů	nezjišťováno	nezjišťováno	dílčí informace	nezjišťováno	získané informace
Uvedení nástrojů do praxe	dílčí informace	získané informace	získané informace	dílčí informace	získané informace
Typologie nástrojů	nedostatek informací	dílčí informace	získané informace	nezjišťováno	získané informace
Přidaná hodnota nástrojů	získané informace	získané informace	získané informace	získané informace	dílčí informace
Bariéry použití	získané informace	získané informace	dílčí informace	dílčí informace	získané informace
Školení odborníků	získané informace	získané informace	získané informace	dílčí informace	dílčí informace
Opora v zákonech	získané informace	získané informace	získané informace	získané informace	získané informace

Tabulka 2. Míra naplnění účelu návštěvy Kanady v listopadu 2023 z hlediska zjištěných informací v předem stanovených doménách

Jak vyplývá z tabulky, u všech identifikovaných oblastí se nám podařilo získat dostatek informací vždy nejméně z jednoho zdroje. U otázek ohledně vývoje nástrojů jsme přitom spoléhali na expertízu ze strany výzkumníků, se kterými jsme se setkali na Carleton University; u dalších institucí kromě Public Safety (PS) jsme tyto otázky nezkoumali. U dalších kategorií byly získané informace vždy zkompletovány na základě alespoň tří zdrojů. Největší úspěch jsme zaznamenali v případě popisu přidané hodnoty nástrojů a legislativní opory pro jejich zavedení, k čemuž se byli schopni vyjádřit zástupci všech zapojených institucí a odborností. Díky těmto aktivitám a shrnutí kanadského modelu jsme byli schopni namodelovat doporučení pro průchod pachatele českým systémem, která jsou shrnutá v povinném výstupu projektu *Plán spolupráce*.

Sebehodnocení účastníků stáže

Dominik Jozefík

Kanadská stáž v listopadu 2023 z mého pohledu představovala mimořádně hodnotnou zkušenost, která přinesla řadu důležitých poznatků a praktických návrhů řešení dílčích cílů projektu SEMAFOR a návrhů pro budoucí návaznou fázi.

Navázání spolupráce se zahraničními výzkumnými experty v oblasti práce s pachateli sexuálně motivované trestné činnosti bylo jedním z největších přínosů této stáže. Setkání s odborníky z Carleton University, konkrétně hlavní vývojář Stable-2007 Karl R. Hanson a senior výzkumník z oblasti vývoje RA nástrojů Static-99, Stable-2007 & Acute-2007 Kelly Babschisin, nám poskytlo hluboké vhledy do vývoje nástrojů, které mohou být efektivně využity v praxi odborníků pracujících s pachateli SMTČ. Díky jejich expertíze jsme byli schopni získat praktické tipy a zkušenosti týkající se uvedení těchto nástrojů do praxe a překonání bariér, které se mohou vyskytnout při jejich implementaci v jednotlivých institucích.

Spolupráce s institucemi jako RCMP, CSC, Public Safety a Parole Board byla rovněž velmi přínosná. Získali jsme cenné informace o přidané hodnotě nástrojů a jejich legislativní opory, což nám umožní lépe formulovat konkrétní kroky adaptace těchto nástrojů pro český systém. Bylo povzbudivé vidět, jak se různé instituce v Kanadě koordinují, spolupracují na řešení problémů spojených s pachateli SMTČ a pokračují v průběžném výzkumném testování (např. nákladové efektivity, efektivity nápravných terapeutických programů vedených na základě identifikovaných rizikových faktorů pomocí RA nástrojů).

Stáž také podpořila naše úsilí v oblasti školení odborníků, kde jsme se inspirovali metodami používanými v Kanadě. Získané poznatky nám pomohou zlepšit naše tréninkové programy a zajistit jejich dlouhodobou udržitelnost v rámci českého systému, jednotlivých institucí a že odborníci v této oblasti budou soustavně dobře vybaveni pro práci s novými nástroji.

Celkově hodnotím tuto stáž jako velmi úspěšnou a přínosnou. Byla to skvělá příležitost rozšířit naše obzory, získat cenné kontakty a znalosti, které nám pomohou v dalším rozvoji a implementaci projektů zaměřených na práci s pachateli sexuálně motivované trestné činnosti.

Marek Navrátil

Na absolvované stáži obzvlášť oceňuji možnost do hloubky porozumět fungování kanadského systému práce s pachateli vč. jejich uvažování o konceptu rizika a používání strukturovaných nástrojů na jeho měření. Z video hovorů či čtení vědeckých článků bychom rozhodně nezískali takto komplexní, upřímný a detailní vhled do toho, na co je třeba si v procesu průchodu pachatele systémem dát pozor a které informace je třeba schraňovat za účelem úspěšné rehabilitace a snížení pravděpodobnosti recidivy.

Kromě faktické stránky jsme byli schopni navázat dobré vztahy s kolegy výzkumníky i praktiky, na kterých budeme moct stavět v naší další práci na systémové úrovni. I po návštěvě zůstáváme s kolegy v kontaktu a sdílíme navzájem dobrou praxi ve výzkumné i aplikační rovině v tématech spojených s prevencí sexuální delikvence. Bez přímé návštěvy u těchto partnerů by bylo náročné takto hluboký vztah navázat, tedy z mého pohledu stáž jasně splnila svůj účel a byla dobrou investicí do budoucna.

Pro úplnost uvedu i jednu negativní stránku stáže: ne u všech výzkumníků, s nimiž jsme se setkali, jsme našli inspiraci pro rozvoj naší práce. Např. jedna profesorka z Carleton University, s níž jsme měli hodinovou schůzku, sice vyvíjí jakýsi nástroj na posuzování rizika v Pákistánu, nicméně její metodologický postup nelze v tuzemském prostředí replikovat. Stejně tak se nám někteří partneři již neozvali se slibovanými dokumenty pro další inspiraci. Na celkovém úspěchu stáže však tyto dílčí nedostatky nic nemění.

Zjištění z rozhovorů (KA3)

Pro hlubší poznání jednotlivých institucí a porozumění jejich potřebám a bariérám jsme uspořádali sérii rozhovorů. Celkově jsme provedli rozhovory s:

- 8 zaměstnanci Probační a mediační služby,
- 4 zaměstnanci Vězeňské služby³,
- 2 zaměstnanci Policie ČR.

V rozhovoru jsme se nejprve chtěli seznámit s náplní a způsobem práce daného respondenta, vč. postupů uplatňovaných v práci s pachateli SMTČ. Poté jsme upřeli zrak na potřeby v souvislosti se získáváním informací a nastavováním práce s daným klientem či odsouzeným a problémy, na které v praxi naráží a které jim brání v úspěšné rehabilitaci a reintegraci sexuálních delikventů. Na závěr jsme se zaměřili na jejich vnímání strukturovaných postupů na posuzování rizika (relevantní zejm. v kontextu VS a PMS, kde již zavedli či zavádějí obecný nástroj SARPO). Úplnou strukturu rozhovoru připojujeme k této zprávě jako Přílohu 1. Následně jsme pro každou ze tří organizací odpovědi zakódovali do tabulky a hledali témata, která se opakovaně objevovala. Výsledky této analýzy shrnujeme pro každou ze tří spolupracujících institucí níže.

Rozhovory s PMS

Respondenti pro rozhovory z řad PMS se rekrutovali pomocí online formuláře, který distribuovala metodička z centrály. Podařilo se uskutečnit rozhovory s úředníky a úřednicemi z Prahy, Litoměřic, Brna, Prachatic či Kladna. Identifikovali jsme tato klíčová zjištění:

- Spolupráce s dalšími institucemi a výměna informací patří mezi klíčové faktory úspěšné práce s pachateli SMTČ. Komplexní obrázek od soudů, policie, věznic či zdravotnických zařízení umožňuje efektivně plánovat dohled a probační aktivity.
- Někteří respondenti poukazují na nedostatečné možnosti vzdělávání a odborného rozvoje v oblasti práce s pachateli sexuálně motivovaných trestných činů. Uvádějí, že zlepšení v této oblasti by pomohlo lépe cílit intervence a dělat je tak efektivnějšími.
- Výzvy pro aplikaci inovativních postupů zahrnují nedostatek času, nedůvěru v nástroje, administrativní zátěž a vysoké náklady na školení.

³ Některé z otázek v rozhovoru směřující na potřeby, bariéry a způsoby práce s rizikem jsme položili také během osobních návštěv pěti věznic, kde jsme měli příležitost hovořit s dalšími šesti vězeňskými psychology.

- Úspěšná práce s klienty PMS spočívá ve zprostředkování různých služeb, od terapií přes vzdělávání po kariérní poradenství. Individualizace dle potřeb a rizikových faktorů klienta je klíčová.
- Respondenti zdůrazňují potřebu lepšího přístupu ke zdravotním záznamům a soudním spisům, což by umožnilo efektivnější plánování a provádění intervencí. Bariéry zahrnují nedostatečnou návaznost péče po propuštění klienta z vězení a nedostatek komunikace mezi institucemi.
- V současné době pracovníci PMS používají především vlastní zkušenosti, informace od spolupracujících odborníků a výpovědi samotných klientů. Posouzení rizikivosti v jejich pojetí spočívá ve vlastním odborném úsudku.
- V rozhovorech se také objevují obavy z implementace standardizovaných postupů do běžné praxe. Tyto obavy se týkají potenciální administrativní zátěže, potřeby značného množství času pro adekvátní školení a adaptaci pracovních procesů.

Rozhovory s VS

Ze čtyř respondentů rozhovorů pro VS byli dva ze „standardních“ věznic a dva ze zabezpečovacích detencí (ZD). Některé otázky z rozhovoru byly použity také pro zjištění zpětné vazby během praktického testování v pěti věznicích, takže celkově jsme informace zjišťovali od 10 respondentů. Ve všech případech se jednalo o psychology či vychovatele. V rozhovorech se objevovala mj. tato témata:

- V kontextu VS je jen málo příležitostí pro rozvoj dovedností v práci s pachateli. Terapeuti se často musejí sami vzdělávat, aby mohli poskytovat účinné a na důkazech založené intervence.
- Informace o věznicích je důležité sbírat z mnoha zdrojů, vč. trestních spisů, individuálních pohovorů s pachateli, ale také s dalšími spolupracovníky ze samotné věznice (terapeut, vychovatel, sociální pracovník, lékař).
- V terapiích je třeba zohledňovat konkrétní témata, která jsou relevantní pro členy dané skupiny či absolventy individuální terapie. Některá sezení jsou zaměřené na agresivitu či porozumění neobvyklým sexuálními preferencím. Obsah sezení by měl být založen na individuální analýze potřeb odsouzených.
- Vězni jsou ochotnější sdělovat intimnější informace sexuálního charakteru, pokud mají vybudovaný vztah k osobě, která od nich informace získává. Může být vhodnější, aby strukturovaný nástroj administroval přímo vězeňský psycholog, který je s odsouzenými v pravidelném kontaktu.
- Současné používání nástroje SARPO je nekonzistentní. Někteří členové personálu věznic nevěří výsledkům tohoto nástroje a považují jeho administraci za pouhou administrativní formalitu. Častým důvodem je nepochopení jeho smyslu.

Rozhovory s PČR

V případě policie se podařilo získat jako respondenty pouze dvě osoby, které působí na úseku mravnostní kriminality na Policejním prezidiu. Obě respondentky ale mají nedávné osobní zkušenosti jako vyšetřovatelky, takže hovořily i o praktickém fungování v terénu. Tento nízký počet rozhovorů komplikuje jakékoliv snahy o obecnější závěry, přesto zmíníme některá témata, která se objevila v analýze:

- Zjišťování informací o pachateli a charakteru TČ patří k hlavním úkolům vyšetřovatelů. Při předávání těchto informací soudům či státním zástupcům je vhodné, aby měly jasně definovanou strukturu a pravidla pro jejich sběr. Tím se mohou policisté do jisté míry krýt vůči obviněním z případného pochybení.
- Policejní složky se příliš nezabývají rehabilitací obviněných, ale spíše se zaměřují na motiv a prošetření okolností deliktu.
- V rámci PČR nejsou příliš rozvinuté postupy pro práci se sexuálními a mravnostními činy, ale v roce 2025 by se této oblasti mělo věnovat více pozornosti. Zájem o proškolení vyšetřovatelů v oblasti práce s pachateli SMTČ očekávají velký.

Evaluace školení (KA4)

Realizační tým v průběhu projektu připravilo tři školení v oblasti práce s rizikem sexuální delikvence v rozsahu 2-8 hodin. Cílem bylo prohloubit znalosti odborníků v oblasti práce s pachateli SMTČ a předat jim základy metod posuzování rizika za pomoci technicko-statistických⁴ nástrojů. Pro lepší porozumění kvality a vnímané hodnoty školení ze strany odborníků jsme připravili evaluační formuláře, které jsme administrovali po skončení každé akce. Bohužel ze strany Policie ČR byla velmi nízká odezva, takže v této sekci reportujeme výsledky pouze za Probační a mediační službu a Vězeňskou službu⁵.

Školení PMS

V květnu 2024 jsme připravili čtyřhodinové školení pro zaměstnance Probační a mediační služby, kteří byli především z řad probačních úředníků. S předstihem několika

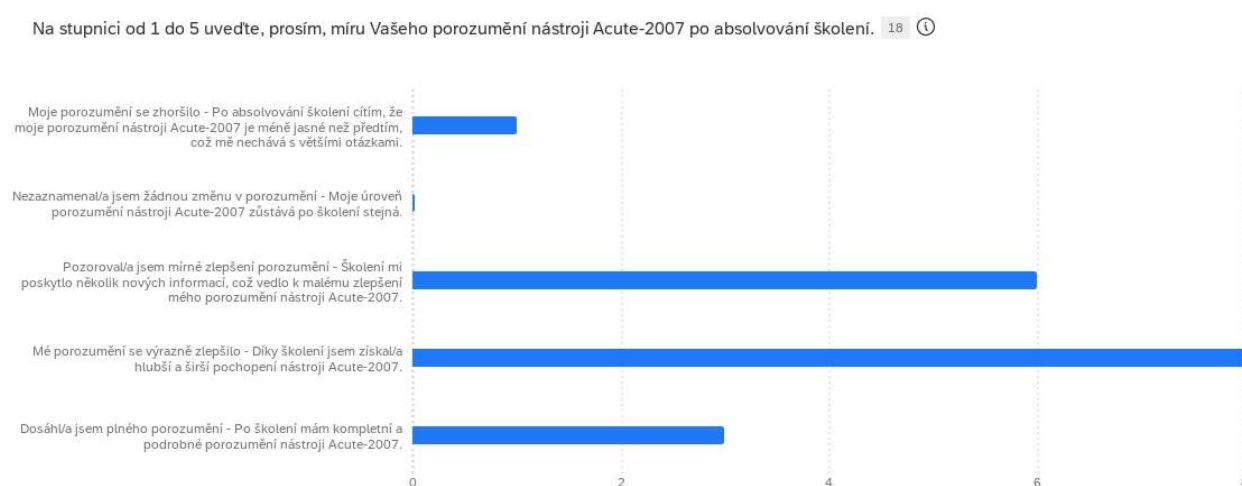
⁴ Jedná se o volný překlad angl. termínu "actuarial", který označuje typ nástrojů posuzování delikvence založených na empiricky a psychometricky validních postupech.

⁵ Při absenci kontrolní skupiny a vyššího vzorku respondentů není možné z evaluace školení činit závěry ohledně skutečného kauzálního efektu těchto aktivit; získaná zjištění tedy mají spíše exploratorní a formativní charakter.

týdnů jsme se zástupci PMS sdíleli navrhované tematické okruhy pro školení, ze kterých si účastníci vybrali témata, v nichž cítí největší potřebu se rozvinout. Program tedy nakonec obsahoval úvod do problematiky sexuální delikvence, parafilií, pachatelů v online prostoru a představení nástroje ACUTE-2007⁶. Celkově jsme posléze obdrželi odpovědi v dotaznících od 21 účastníků, byť u některých otázek jsme evidovali pouze 15 odpovědí.

Vzhledem k zaměření projektu jsme se v evaluaci výcviku zaměřili především na technicko-statistický nástroj ACUTE-2007. Jak plyne z Obrázku 1, u 61 % (11) respondentů došlo k výraznému či plnému porozumění nástroje; jeden respondent reportoval zhoršené porozumění a zbývající třetina odpovědí indikovala mírné zlepšení. Pro ověření validity těchto odpovědí jsme v následující otázce vyzvali účastníky, aby vlastními slovy popsali účel nástroje ACUTE-2007: získané odpovědi obsahovaly fráze jako "vyhodnocování rizik u sex. motivovaných pachatelů", "průběžný monitoring rizikových faktorů", "rychlé vyhodnocení míry rizikovosti", "identifikace rizik", "předcházení rizikového jednání" atp. Tyto odpovědi zvyšují naši důvěru, že lektoři adekvátně vystihli smysl předkládaných metodických postupů.

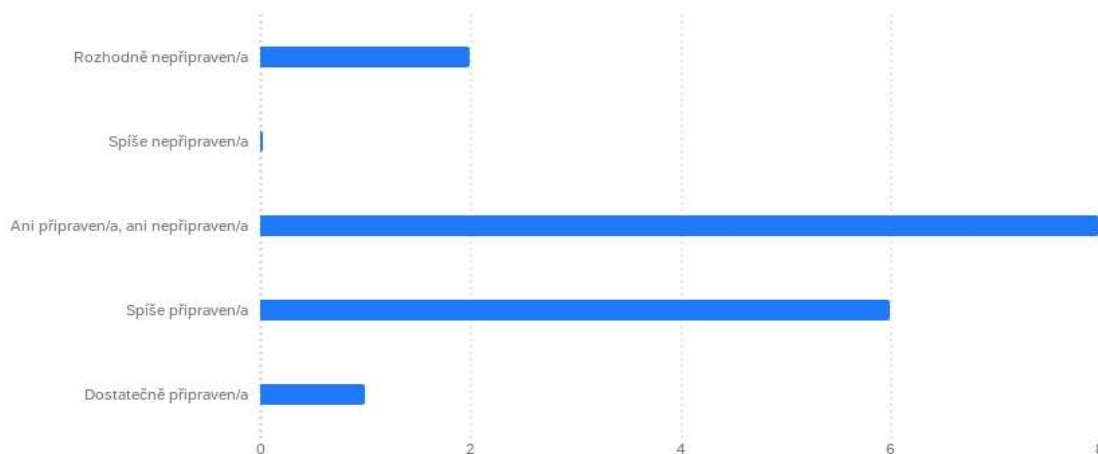
Obrázek 1. Změna v porozumění nástroji ACUTE-2007 po absolvování školení.

⁶ Vhodnost tohoto nástroje pro kontext PMS vyplynula ze série rozhovorů, které jsme provedli na přelomu let 2023 a 2024. Díky zmapování procesních postupů a potřeb probačních úředníků jsme ACUTE-2007 vyhodnotili jako nejlepší z dostupných alternativ.

Další z otázek směřovala k sebehodnocení připravenosti administrovat, vyhodnocovat a interpretovat nástroj ACUTE-2007 ve své praxi. Jak je patrné z Obrázku 2, 47 % (8) respondentů volilo neutrální odpověď "ani připraven/a, ani nepřípraven/a". Pouze 41 % (7) odpovědí indikovalo dílčí či úplnou připravenost. Tento fakt si vysvětlujeme relativně krátkým rozsahem školení, který znemožňoval dostatečně detailní instruktáž—sloužilo tedy spíše jako úvod do problematiky, což bylo v souladu s naším očekáváním⁷. Dva respondenti pak hodnotili svou připravenost jako rozhodně nedostatečnou.

Uvedte, prosím, do jaké míry se po absolvování školení cítíte být připraveni k administraci, vyhodnocování a interpretaci nástroje Acute-2007? 17 ⓘ

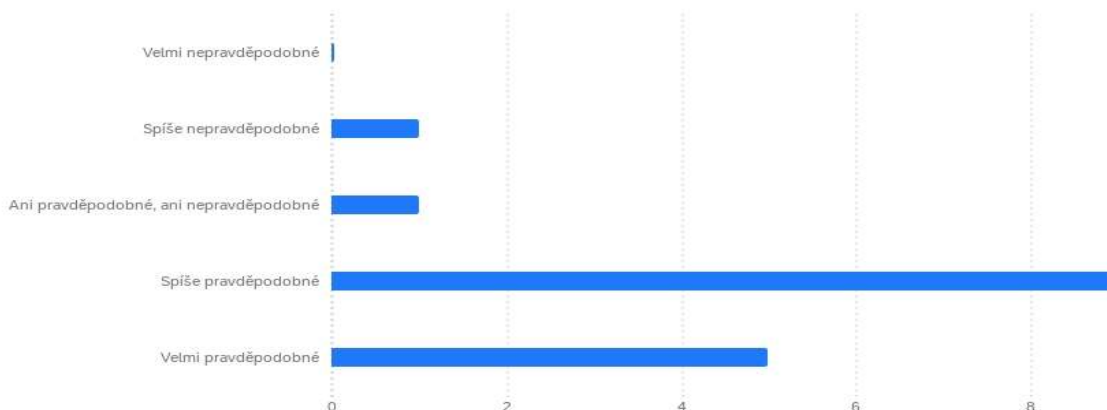
Obrázek 2. Sebehodnocení připravenosti používat nástroj ACUTE-2007

Velmi důležitým aspektem hodnocení poskytnutého školení je jeho přenositelnost do praxe probačních úředníků. Ptali jsme se jich proto na pravděpodobnost, že teoretické a praktické znalosti ze semináře využijí ve své práci. V tomto případě byly odpovědi velmi slibné (viz Obrázek 3), kdy se celých 87 % respondentů klonilo k tomu, že znalosti spíše aplikují. Pouze dva účastníci výcviku hodnotili tuto pravděpodobnost jako neutrální či spíše menší.

⁷ V rámci oficiálních školení organizace SAARNA je problematice ACUTE-2007 věnován čtyřhodinový blok, přičemž školení pro PMS umožňovalo jen asi hodinovou dotaci této části programu kvůli nutnosti zahrnout úvod do problematiky SMTČ a další aspekty práce s pachateli.

Uvedte, prosím, do jaké míry je pravděpodobné, že teoretické a praktické znalosti získané na tomto semináři využijete ve své každodenní praxi? 1.6

Obrázek 3. Sebehodnocení pravděpodobnosti využití poznatků v praxi

Dále byly obsahem dotazníku i otevřené otázky, které se mj. dotazovaly na další možné zdroje či podporu nutné pro úspěšné zavedení nástroje ACUTE-2007 do praxe. Nejčastěji účastníci zmiňovali další školení, praktické nácviky, diskusi v rámci organizace či možnosti konzultací se zkušenými odborníky. Dále jsme mapovali, které oblasti by si dle názoru zúčastněných zaměstnanců PMS zasloužily více prostoru. V odpovědích zmiňovali mj. práci s motivací klientů, způsob vedení diskuse s klienty o sexuálních tématech či přístup k jedincům nadměrně zaujatým sexem. Celkově konstatujeme, že školení splnilo svůj účel, byť jeho omezený rozsah ukázal na oblasti, které by bylo potřeba na straně probačních úředníků dále rozvíjet. Jako pozitivní vnímáme vysokou motivaci zúčastněných odborníků se v oblasti vzdělávat a zapojit se do příp. pilotního projektu implementace nástroje ACUTE-2007 v kontextu PMS.

Školení VS

V případě Vězeňské služby jsme školení pro jejich zaměstnance z řad psychologů a vychovatelů provedli v návaznosti na sérii návštěv, v rámci kterých se zaměstnanci VS mohli prvotně seznámit s nástroji STABLE-2007 a Static-99R⁸. Školení tedy bylo nastaveno na základě zkušeností z pilotních návštěv s důrazem na oblasti posuzování

⁸ Během návštěv jednotlivých věznic jsme testovali také použitelnost nástroje ACUTE-2007, nicméně vzhledem k jeho povaze a položkám jsme usoudili, že nebude vhodné jej v kontextu VS zavádět.

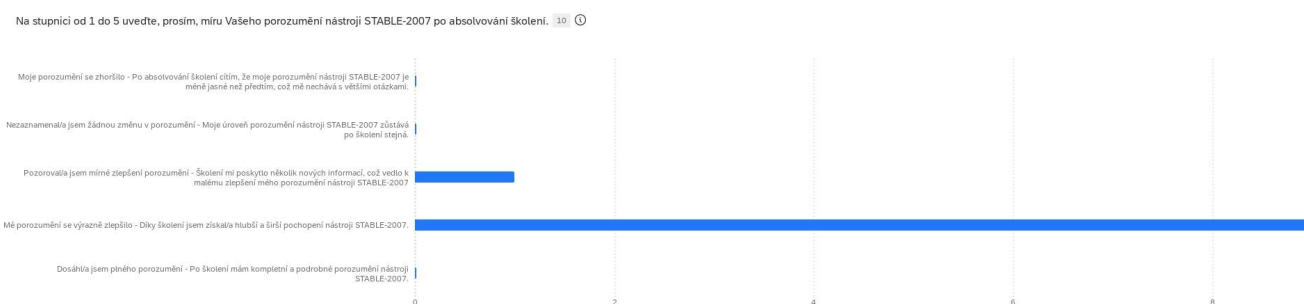

rizika, které se zdály být nejsložitější ve vězeňském kontextu. Evaluační dotazníky vyplnilo 11 účastníků osmihodinového školení, které obsahovalo podobně jako v případě PMS také tematické okruhy týkající se specifik práce s cílovou skupinou pachatelů SMTČ.

Kvůli předchozí expozici účastníků školení zkoumaným nástrojům jsme zvolili v některých situacích odlišnou formulaci otázek. V případě dotazování na porozumění nástrojů nás zajímalo, do jaké míry se změnilo porozumění jednotlivým nástrojům. Jak ukazuje Obrázek 4, 8/10 respondentů uvedlo, že se jejich porozumění nástroji Static-99R výrazně zlepšilo, zatímco u dvou účastníků došlo k mírnému zlepšení. Obrázek 5 ukazuje, že u nástroje STABLE-2007 bylo výrazné zlepšení zaznamenáno u 90 % respondentů.

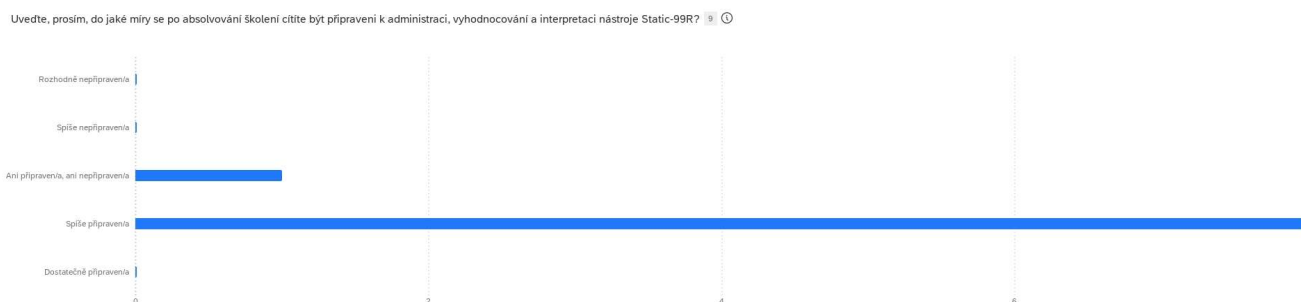
Obrázek 4. Porozumění nástroje Static-99R ze strany zaměstnanců VS

Obrázek 5. Porozumění nástroje STABLE-2007 ze strany zaměstnanců VS

Další z otázek v evaluačním dotazníku směřovala k subjektivní míře připravenosti používat nástroje Static-99R a STABLE-2007 v praxi. Z Obrázku 6 vyplývá, že v případě statického nástroje se spíše připraveno cítilo 8/9 respondentů a jeden uvedl neutrální odpověď; shodné výsledky jsme pozorovali v případě STABLE-2007 (Obrázek 7). Kombinace praktické ukázky a školení se tedy jeví jako silný základ pro vybudování sebevědomí zapojených odborníků.

Obrázek 6. Subjektivní připravenost k používání nástroje Static-99R

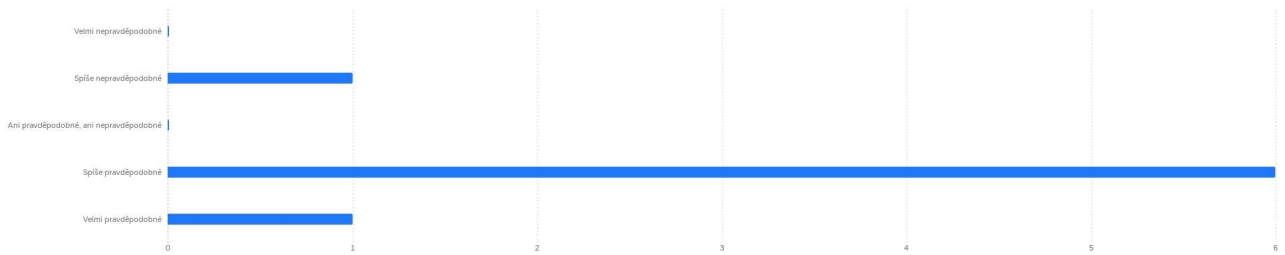

Obrázek 7. Subjektivní připravenost k používání nástroje STABLE-2007

Obdobně jako v případě PMS jsme se dotazovali po subjektivní pravděpodobnosti, že zaměstnanci VS využijí získané znalosti ve své každodenní praxi. 6/8 respondentů u této otázky uvedlo, že je to spíše pravděpodobné, což považujeme opět za slibný signál do budoucna z hlediska snah o širší implementaci nástrojů ve vězeňství. Úplný přehled těchto odpovědí nabízí Obrázek 8.

Uvedte, prosím, do jaké míry je pravděpodobné, že znalosti získané na tomto semináři využijete ve své každodenní praxi?

Obrázek 8. Pravděpodobnost využití znalostí v praxi zaměstnanců VS

I pro kolegy z vězeňského prostředí jsme formulovali otevřenou otázku ohledně dalších zdrojů, které by umožnily snazší zavedení nástrojů do jejich praxe. Respondenti zmínili možnosti konzultace sporných bodů s výzkumníky, umožnění dostatku času či zpřístupnění skórovacích manuálů. 4/10 respondentů by uvítalo další podobné školení pro zopakování způsobů práce s nástroji. Celkově se jeví provedený workshop jako úspěšný, alespoň z hlediska upevnění znalostí účastníků a možností přímých konzultací nad klientskými kazuistikami. Skutečné možnosti praktické implementace nástrojů STABLE a Static ve vězeňském prostředí ukáže až příp. společný navazující projekt v realizační fázi šíření.

Školení PČR

V dubnu 2024 se podařilo uspořádat dvouhodinové školení pro zaměstnance Policie ČR, a to z řad vyšetřovatelů a operativců z Ústeckého kraje, kteří se zabývají zejm. trestnými činy páchanými na dětech. Od zúčastněných se nepodařilo získat ucelená evaluační data jako v případě PMS a VS⁹, nicméně jsme měli možnost získat kvalitativní reflexi na místě od části ze 48 účastníků. Účastníci se zajímali o typologii pachatelů sexuální delikvence a aktivně diskutovali např. o tom, jakou roli sehrává v riziku delikvence přítomnost parafilie. Dle vyjádření přítomné vrchní komisařky mohou strukturované informace o pachatelích SMTČ sehrát důležitou roli při stanovování taktiky vyšetřování.

⁹ Dotazník jsme distribuovali až po skončení školení v online podobě, ale nepodařilo se zpětně již získat žádné respondenty. Na účastníky jsme neměli přímý e-mailový kontakt.

Závěr

Projekt SEMAFOR, zaměřený na prozkoumání aplikovatelnosti RNR modelu, vyžadujícího systémovou práci s nástroji STABLE-2007, ACUTE-2007 a Static-99R v práci odborníků pracujících s pachateli SMTČ, dosáhl významných výsledků navzdory počátečním výzvám. Realizace projektu od července 2023 do května 2024 zahrnovala klíčové aktivity v oblasti řešerší (KA1), navázání spolupráce s klíčovými institucemi (KA3), vývoj a evaluace školení odborníků (KA4) a mezinárodní stáže (KA2), což přispělo k cenným poznatkům a spolupráci s renomovanými zahraničními odborníky.

Navzdory zpožděním v KA1 se podařilo finalizovat dvě důležité řešerše, které přispěly k lepšímu pochopení nástrojů a jejich vlastností. Kanadská stáž (KA2) v listopadu 2023 poskytla cenné vhledy do vývoje a aplikace nástrojů RA, což vedlo k formulaci doporučení pro jejich adaptaci v českém systému.

Ceníme si možnosti alespoň částečně navázat spolupráce s klíčovými institucemi (KA3) a následné školení odborníků (KA4), vzhledem k vytíženosti jednotlivých aktérů a délku interních procesů v zapojených institucích. Výsledky evaluace školení (KA4) naznačují, že školení odborníků Probační a mediační služby (PMS) a Vězeňské služby (VS) zlepšilo jejich připravenost a motivaci k používání nástrojů RA. Přestože plná adaptace nástrojů do procesů institucí vyžaduje další podporu, školení poskytlo pevný základ pro budoucí spolupráci a návaznou implementaci.

Projekt SEMAFOR ukázal na potenciální benefity i úskalí úspěšné adaptace modelu RNR v českém trestněprávním systému a připravil cestu směrem k efektivnější práci s pachateli sexuálně motivovaných trestných činů. Budoucí úspěch bude záviset na pokračujícím vzdělávání, důkladné metodické práci a spolupráci mezi institucemi.

Příloha 1. Struktura rozhovoru se zaměstnanci spolupracujících institucí

Rozhovor

0. ÚVOD

- Předat informovaný souhlas k podpisu

1. PROFESNÍ ZAŘAZENÍ A POPIS PRÁCE

1.1 Profesní zařazení, specifikace pracovní pozice a spolupráce i dalšími institucemi

- Jaká je Vaše současná profese?
- Jak dlouho současnou profesi vykonáváte?
- Mohl byste popsat své vzdělání a případné relevantní zkušenosti, které vás připravily na Vaši současnou pracovní roli?
- V jakém zařízení aktuálně pracujete?
- S jakými dalšími institucemi/organizacemi/zařízeními v rámci své profese spolupracujete/komunikujete v souvislosti s prací s pachateli sexuálně motivovaných trestných činů?
- Co je předmětem spolupráce/komunikace s partnerskými institucemi?

Jaké informace máte o klientovi k dispozici (trestní rejstřík/soudní spisy/zdravotní dokumentace atd.)?

Jak hodnotíte způsob spolupráce s partnerskými institucemi? Máte o klientovi dostatek informací relevantních pro vaši práci?

1.2 Detailní popis práce

- S kolika klienty/vězni/pacienty zhruba v současné době pracujete? Je to rozdíl oproti obvyklému počtu?
- Jak vypadá práce s klientem/vězněm/pacientem na Vašem pracovišti?

Jaké jsou vaše hlavní odpovědnosti při práci s klientem/vězněm/pacientem?

- Jak vaše role přispívá k celkové nápravě a reintegraci klientů/pacientů/vězňů?

- Jsou tyto metody sjednoceny pro všechna pracoviště/věznice/nemocnice? Pokud ne, co tomu podle vás brání?

- Které rizikové faktory se u klientů objevují nejčastěji? Jak s nimi pracujete?

- Jaké strategie nebo přístupy používáte při vývoji a realizaci nápravného plánu pro pachatele sexuálních trestných činů?- Jaké jiné informace, kromě rizikivosti, používáte ke sledování pokroku pachatelů sexuálních trestných činů ve vaší péči?

- Je pro Vás změna v rizikivosti daného klienta/vězně/pacienta impulsem ke změně cíle/četnosti setkávání? Proč ano/proč ne? Umožňuje to vůbec systém? Informují o tom jiné instituce?

- Kam jsou všechny informace o daném klientovi/vězni/pacientovi komunikovány? S jakou frekvencí?

2. POTŘEBY A BARIÉRY

2.1 Potřeby

- **Jaké jsou hlavní výzvy, kterým čelíte při práci s pachateli sexuálních trestných činů?**

- Je profesní připravenost (vzdělání, praxe, ad.) pro práci s delikventní klientelou u nás vhodně postavená a dostatečná? V čem ano/ v čem ne? Co vám přijde dobré a co byste změnil/a?

- Jak je to vlastně s dalším či průběžným odborným vzděláváním a rozvojem v této oblasti – máte o něj zájem, je dostupné? Je na něj čas? Proč ano/proč ne?

- Co by vám pomohlo, abyste lépe zaměřoval/a cíl a četnost sezení sklientem/vězněm/pacientem? K jakým informacím byste potřebovali mít přístup?

2.2 Bariéry

- Jaké problémy vznikají v procesu nápravy pachatelů sexuálních trestných činů v našem právním systému?

- S jakými hlavními problémy se setkáváte při řízení pachatelů sexuálních trestných činů v právním systému? V komunikaci? V procesu zhodnocení rizika?

- **Jaké bariéry vnímáte v užívání standardizovaných nástrojů pro zhodnocení rizikivosti klienta/vězně/pacienta na vašem pracovišti? A v osobní rovině? (např. nedůvěra vedení/osobní ve standardizované nástroje, nedostatek času pro jejich implementaci/administraci, vysoká cena školení, nedostatek času na školení, nemožnost vkladu vlastní kreativity, udržitelnost metody, atd.)**